A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2025. augusztus 1.*

„Előzetes döntéshozatal – 1907/2006/EK rendelet (REACH-rendelet) – Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése és engedélyezése – XVII. melléklet – Egyes veszélyes anyagok, keverékek és árucikkek gyártására, forgalomba hozatalára és felhasználására vonatkozó korlátozások – A kadmiumra vonatkozó korlátozások – Maximális koncentráció ékszer, bizsu, és hajdíszek fém részeiben – Eltérés – 1940-es évekből származó ezüst karkötő, amelynek keményforrasztásai kadmiumot tartalmaznak”

A C-512/24. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Fővárosi Törvényszék (Magyarország) a Bírósághoz 2024. július 23-án érkezett, 2024. július 12-i határozatával terjesztett elő

a **BÁV Zrt**.

és

Budapest Főváros Kormányhivatala

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: N. Jääskinen tanácselnök, A. Arabadjiev (előadó) és R. Frendo bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a BÁV Zrt. képviseletében Balázs P. ügyvéd,

– a portugál kormány képviseletében H. Almeida, P. Barros da Costa és A. Cunha, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: magyar.

– az Európai Bizottság képviseletében K. Mifsud-Bonnici és Talabér-Ritz K., meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2011. május 20-i 494/2011/EU bizottsági rendelettel (HL 2011. L 134., 2. o.; helyesbítés: HL 2012. L 160., 28. o.) módosított, a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 396., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 136., 3. o.; HL 2008. L 141., 22. o.; HL 2009. L 36., 84. o.; HL 2010. L 118., 89. o.; HL 2015. L 212., 39. o.; a továbbiakban: REACH-rendelet) XVII. melléklete 23. tétele 10. pontja i. alpontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a BÁV Zrt. és Budapest Főváros Kormányhivatala (Magyarország) között e kormányhivatal azon határozata tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely bírságot szabott ki a BÁV-val szemben egy olyan ezüst karkötő forgalomba hozatala miatt, amelynek keményforrasztásai kadmiumot tartalmaznak, és megtiltotta e karkötő forgalomba hozatalát.

Jogi háttér

A REACH-rendelet

3 A REACH-rendelet „Egyes veszélyes anyagok, keverékek és árucikkek gyártására, forgalomba hozatalára és felhasználására vonatkozó korlátozások” című XVII. mellékletének szövege a következő:

„[…]

1. oszlop Anyag, anyagcsoport vagy keverék megnevezése	2. oszlop A korlátozás feltételei
[…]	[…]
23. Kadmium CAS-szám: 7440-43-9, EK-szám: 231-152-8 és vegyületei	[…] 8. Nem használható keményforrasztási töltőfémben 0,01 tömegszázalékos vagy nagyobb koncentrációban. Nem hozhatók forgalomba keményforrasztási töltőfémek, ha 0,01 tömegszázalékos vagy nagyobb koncentrációban tartalmaznak kadmiumot (fém kadmiumként kifejezve). Ebben a pontban a keményforrasztás alatt olyan összeillesztési technika értendő, amely ötvözeteket használ és 450 °C feletti hőmérsékleten történik. 9. A fentiektől eltérően a 8. pont nem alkalmazandó repülés- és űrtechnológiai alkalmazásokban használt töltőfémekre, és biztonsági okokból használt töltőfémekre. 10. Nem használható fel és nem hozható forgalomba, ha a fémre számított koncentrációja 0,01 tömegszázalék vagy nagyobb: i. fém gyöngyökben és ékszerkészítéshez használt más fém komponensekben; ii. ékszer, bizsu, és hajdíszek fém részeiben, ideértve a következőket: - karkötő, nyaklánc és gyűrű, - testékszer, - karóra és csuklóékszer, - melltű és inggomb. 11. A fentiektől eltérően a 10. pont nem vonatkozik a 2011. december 10. előtt forgalomba hozott árucikkekre és a 2011. december 10-én 50 évesnél régebbi ékszerekre.
[…]	[…]

[…]”

A 494/2011/EU rendelet

4 A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH) szóló 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet XVII. mellékletének (kadmium) módosításáról szóló, 2011. május 20-i 494/2011/EU rendelet (HL 2011. L 134., 2. o.; helyesbítés: HL 2011. L 136., 105.o.) (1), (2), (3), (5) és (6) preambulumbekezdése kimondja:

„(1) A Tanács közösségi cselekvési programról szóló 1988. január 25-i állásfoglalásában[…] felkérte a Bizottságot, hogy lépjen fel a környezet kadmiummal történő szennyezése ellen.

(2) A [REACH-]rendelet XVII. mellékletének táblázatában a 23. bejegyzés felhasználási és forgalombahozatali korlátozásokat ír elő a keverékekben és árucikkekben lévő kadmiumot illetően.

(3) A kadmium és a kadmium-oxid 1B kategóriájú rákkeltő, és 1. kategóriájú akut és krónikus vízi toxicitású anyagnak minősül.

[…]

(5) 2007-ben elkészült a kadmium európai kockázatértékelése[…], a meglévő anyagok kockázatainak értékeléséről és ellenőrzéséről szóló, 1993. március 23-i 793/93/EGK tanácsi rendeletnek [(HL 1993. L 83., 1. o.)] megfelelően. 2008. június 14-én a Bizottság közleményt adott ki a kadmium és a kadmium-oxid kockázatértékelésének eredményeiről és a kockázatcsökkentési stratégiákról, és forgalombahozatali és felhasználási korlátozást ajánlott a forrasztópálcákban és az ékszerekben lévő kadmiumot illetően.

(6) A közlemény szerint szükség van konkrét intézkedésekre, hogy csökkenjenek a kadmiumtartalmú forrasztópálcák használatával és a kadmiumtartalmú ékszerek viselésével járó kockázatok. A forrasztási füst ártalmai jelentkezhetnek mind munkahelyi, mind munkahelyen kívüli környezetben. A fogyasztók, beleértve a gyermekeket is, bőrrel vagy szájon át történő érintkezéssel ki vannak téve az ékszerekben lévő kadmium hatásainak.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

5 2023. szeptember 13-án a BÁV egy ezüst karkötőt nyújtott be fémjelzésre az annak megfelelő megrendelőlappal Budapest Főváros Kormányhivatalához (Magyarország). E hivatal röntgenfluoreszcens spektometriás (XRF) mérési módszerrel elvégezte e karkötő vizsgálatát, amelynek eredményeként kiderült, hogy a karkötő keményforrasztásai 1–2%-ban kadmiumot tartalmaznak.

6 Az említett kormányhivatal 2023. szeptember 26-án hatósági ellenőrzést tartott a BÁV telephelyén, majd az aukción történő értékesítésre felkínált tárgyként kiállított karkötőt további vizsgálat céljából zár alá vette.

7 Budapest Főváros Kormányhivatala 2023. november 24-én kelt határozatával megállapította, hogy a BÁV jogellenesen hozta forgalomba a karkötőt, ezért őt 150 000 forint (hozzávetőleg 370 euró) összegű pénzbírság megfizetésére kötelezte. Elrendelte a karkötő zár alá vételének a feloldását, valamint a BÁV vagy meghatalmazott képviselője részére történő kiadását, egyúttal megtiltotta annak forgalomba hozatalát. E kormányhivatal arra alapította határozatát, hogy az említett kar-

kötő kadmiumtartalma meghaladja a REACH-rendelet XVII. mellékletének 23. tételében meghatározott 0,01 tömegszázalékos határértéket, és hogy e tétel 8. pontja tiltja az olyan keményforrasztási töltőfémek használatát vagy forgalomba hozatalát, amelyek ezen elemet a határértéket meghaladó mértékben tartalmazzák.

8 A BÁV többek között e határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez (Magyarország), amely a kérdést előterjesztő bíróság, lényegében azt állítva, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala megsértette a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8–11. pontját, mivel nem folytatott le tényállás tisztázására vonatkozó eljárást az említett karkötő korára, továbbá forgalomba hozatalának időpontjára vonatkozóan annak ellenére, hogy a BÁV nyilatkozott arról, hogy az ékszer az 1940-es évekből származik. E társaság úgy véli, hogy a keményforrasztással összeillesztett ékszerek nem tekinthetők keményforrasztási töltőfémeknek, és nem alkalmazhatók rájuk e tétel 8. pontjának rendelkezései. E tekintetben azt állítja, hogy az említett tétel 10. pontjának i. alpontja releváns az árucikkek egy speciális körét illetően, amelyek közé az ékszerek is tartoznak. E pont ugyanis előírja, hogy az ilyen árucikkek nem használhatók fel és nem hozhatók forgalomba, ha kadmiumtartalmuk meghaladja a 0,01 tömegszázalékot. Ezt a rendelkezést azonban ugyanezen 23. tétel 11. pontjával összefüggésben kell értelmezni, amely eltérést ír elő a 2011. december 10. előtt forgalomba hozott árucikkekre, valamint a 2011. december 10-én 50 évesnél régebbi ékszerekre.

9 Budapest Főváros Kormányhivatala lényegében arra hivatkozik, hogy az uniós jogalkotó – a kadmiumnak a testi épségre és egészségre gyakorolt káros hatása miatt – a REACH-rendelet hatálybalépése óta általános jelleggel tiltja a nem megengedett kadmiumkoncentrációjú, az említett rendelet XVII. melléklete 23. tételének 9. pontjában szereplő eltérésekben nem említett tárgyakban megtalálható keményforrasztási töltőanyagok forgalomba hozatalát. Az e tétel 10. és 11. pontjában előírt szabályok a kadmium tárgyak fémötvözeteire és más – keményforrasztási töltőfémektől eltérő – fém komponenseire számított koncentrációjának mértékére vonatkoznak, így a jelen ügyben nem relevánsak.

10 Az előterjesztő bíróság kérdése a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tétele 10. pontjának i. alpontjában szereplő, „az ékszerkészítéshez használt más fém komponens” kifejezés értelmezésére irányul. Konkrétabban arra, hogy „komponensként” értékelhető-e az alapügy tárgyát képező ékszer keményforrasztási töltőféme, vagy az nem tartozik e fogalom körébe, mely utóbbi esetben az említett tétel 10. pontjában foglalt eltérés nem alkalmazható.

11 E bíróság szerint az említett tétel 10. pontja különös szabálynak minősül ugyanezen tétel 8. pontjához képest, így a *lex specialis derogat legi generali* elvének megfelelően e szabály elsőbbséget élvez az általános szabállyal szemben. Álláspontja szerint ebből következően a keményforrasztási töltőfém is az „ékszerkészítéshez használt más fém komponens” fogalma alá tartozhat. Ezzel az értelmezéssel nyerhet értelmet a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 11. pontjában előírt eltérés, amely az 50 évesnél régebbi ékszerekre, így az alapügy tárgyát képező karkötőre is vonatkozik, mely utóbbi az 1940-es évekből származik. Az említett bíróság rámutat arra is, hogy nemesfémből készült tárgyak esetében a forrasztóanyagban esetlegesen található kadmium mennyisége az ékszer teljes tömegéhez képest elenyésző.

12 Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az emberi egészség és a környezet magas szintű védelmének biztosítása érdekében az uniós jogalkotó szigorította a kadmiumra vonatkozó szabályokat, annak mérgező és valószínűleg rákkeltő jellege miatt.

13 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [REACH-rendelet] XVII. számú melléklet [23. tétele 10. pontjának i. alpontjában] szereplő »ékszerkészítéshez használt más fém komponens« fogalmát, hogy abba beleértendő a forrasztáshoz használt töltőfém is?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

14 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket. A Bíróság feladata ugyanis az uniós jog minden olyan rendelkezésének értelmezése, amelyre a nemzeti bíróságoknak az eléjük terjesztett jogviták eldöntése érdekében szükségük van, még akkor is, ha e bíróságok az általuk feltett kérdésekben nem jelölik meg kifejezetten ezeket a rendelkezéseket (2019. november 7-i K. H. K. [Ideiglenes számlazárolás] ítélet, C-555/18, EU:C:2019:937, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

15 E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az említett jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése az alapeljárás tárgyára figyelemmel szükséges (2019. november 7-i K. H. K. [Ideiglenes számlazárolás] ítélet, C-555/18, EU:C:2019:937, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

16 A jelen ügyben ezen információkból kitűnik, hogy az alapeljárás felei nem értenek egyet abban a kérdésben, hogy a szóban forgó karkötő a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tétele 8. pontjának hatálya alá tartozik-e, vagy e tétel 10. pontjának hatálya alá, mely utóbbi esetben e karkötő az említett tétel 11. pontjában előírt eltérés hatálya alá tartozhat.

17 E körülmények között meg kell állapítani, hogy kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8. és 10. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az az ezüst karkötő, amelynek keményforrasztásai kadmiumot tartalmaznak, e tétel 8. pontjának hatálya alá tartozhat, vagy azt úgy kell tekinteni, hogy e tétel 10. pontjának hatálya alá tartozhat.

18 E tekintetben a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8. pontja a második bekezdésében kimondja, hogy nem hozhatók forgalomba keményforrasztási töltőfémek, ha 0,01 tömegszázalékos vagy nagyobb koncentrációban tartalmaznak kadmiumot (fém kadmiumként kifejezve). E 23. tétel 8. pontja harmadik bekezdésének megfelelően ebben a pontban a „keményforrasztás” alatt olyan összeillesztési technika értendő, amely ötvözeteket használ és 450 °C feletti hőmérsékleten történik.

19 Amint arra a Bizottság rámutatott, e rendelkezés, ha azt a 494/2011 rendelet (6) preambulumbekezdésének összefüggésébe helyezzük, „forrasztópálcák” kadmiumtartalmának szabályozására irányul annak érdekében, hogy mind munkahelyi, mind munkahelyen kívüli környezetben védelmet nyújtson a keményforrasztási eljárás során keletkező füst ártalmaival szemben.

20 A REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 10. pontja pedig úgy rendelkezik, hogy nem használhatók fel és nem hozhatók forgalomba egyrészt a fém gyöngyök és ékszerkészítéshez használt más fém komponensek, másrészt a többek között a karkötőket is magukban foglaló ékszerek, bizsuk, és hajdíszek fém részei, ha a fémre számított kadmium koncentrációja 0,01 tömegszázalék vagy nagyobb.

21 E rendelkezés – amint az a 494/2011 rendelet (6) preambulumbekezdéséből kitűnik – lényegében arra irányul, hogy megvédje a fogyasztókat a kadmiumtartalmú ékszerek viselésével kapcsolatos kockázatoktól, azaz attól, hogy bőrrel vagy szájon át történő érintkezés folytán ki legyenek téve e kémiai elem hatásainak.

22 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból kitűnik, hogy a BÁV olyan ezüst karkötőt kínált eladásra, amelynek keményforrasztásai kadmiumot tartalmaznak.

23 Az ilyen karkötő nem tekinthető a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8. pontja értelmében vett „keményforrasztási töltőfémnek”, mivel azt nem arra szánták, hogy „keményforrasztás” során ilyen fémként használják. E karkötő tehát nem tartozhat az e rendelkezésben szereplő tilalom hatálya alá.

24 Ezzel szemben az ilyen karkötő a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tétele 10. pontjának ii. alpontjában foglalt tilalom hatálya alá tartozhat.

25 Meg kell ugyanis állapítani egyrészt, hogy mivel azok a töltőfémek, amelyeket e karkötő forrasztásai tartalmaznak, a „keményforrasztás” fogalmának a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8. pontjában szereplő meghatározása szerint a karkötő ezen eljárással történő összeillesztése során ezen ékszer részévé váltak, azokat az e rendelet XVII. melléklete 23. tétele 10. pontjának ii. alpontja értelmében „karkötő” „fémrészeinek” kell tekinteni.

26 Másrészt az alapügyben szóban forgó karkötő olyan ékszernek minősül, amely alkalmas arra, hogy bőrrel vagy szájon át történő érintkezés folytán potenciálisan kitegye a fogyasztókat a kadmiumtartalmú ékszerek viseléséhez kapcsolódó kockázatoknak, aminek a megelőzésére az említett rendelet XVII. melléklete 23. tétele 10. pontjának ii. alpontja irányul.

27 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8. és 10. pontját úgy kell értelmezni, hogy az olyan ezüst karkötő, amelynek keményforrasztásai kadmiumot tartalmaznak, az e rendelet XVII. melléklete 23. tétele 10. pontjának ii. alpontjában előírt tilalom hatálya alá tartozik, amennyiben a kadmium koncentrációja eléri vagy meghaladja az e rendelkezésben említett szintet.

28 Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata – amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a tényállás értékelésére – annak meghatározása, hogy az alapügy tárgyát képező karkötő készítésének időpontjára tekintettel az a REACH-rendelet XVII. melléklete 23. tételének 11. pontjában előírt eltérés hatálya alá tartozhat-e, amely többek között a 2011. december 10-én 50 évesnél régebbi ékszerekre vonatkozik.

A költségekről

29 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

A 2011. május 20-i 494/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet XVII. melléklete 23. tételének 8. és 10. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az olyan ezüst karkötő, amelynek keményforrasztásai kadmiumot tartalmaznak, az e rendelet XVII. melléklete 23. tétele 10. pontjának ii. alpontjában előírt tilalom hatálya alá tartozik, amennyiben a kadmium koncentrációja eléri vagy meghaladja az e rendelkezésben említett szintet.

Jääskinen Arabadjiev Frendo

Kihirdetve Luxembourgban, a 2025. augusztus 1-jei nyilvános ülésen.

A. Calot Escobar
hivatalvezető

N. Jääskinen
tanácselnök